

Raadsvoorstel

afdeling
Ruimtelijk beleid en advies

steller
E. ten Cate

gouda
22 november 2022

dossiernummer
6580

telefoon
31643385150

onderwerp
Gouds Isolatieprogramma

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten tot:

1. Het Gouds Isolatieprogramma vast te stellen.

2. Het uitvoering geven aan het GIP via het groeitempo van de rechte lijn, dwz: tot eind 2030 worden 17.813 woningen geïsoleerd door jaarlijks ca 2200 ingrepen uit te voeren.

3. Het kiezen van een doelgroepgerichte aanpak bij de uitvoering, te weten: een categorie doelgroepen prioriteit geven voor de uitvoering van 2023-2024 en een categorie overige doelgroepen die vanaf 2024 aan bod komen.

4. Het uitvoeren van de aanpak voor de doelgroepen die prioriteit hebben volgens het Activiteitenprogramma 2023-2024.

5. Het vormgeven van de uitvoering in 2023-2024 volgens 4 programmalijnen:
   A. Koopwoningen met slechte energielabels, te bekostigen met een mix van middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma en eigen middelen;
   B. Huishoudens met energiearmoede met een mix van rijksmiddelen voor energiearmoede en eigen middelen;
   C. Monumenten en beschermd stadsgezicht, te bekostigen uit eigen middelen;
   D. Ondersteunende activiteiten, te bekostigen uit middelen Klimaatakkoord en eigen middelen.

6. Het opmaken van de balans, na één jaar, vooruitlopend op een evaluatie in 2025, om zonodig bij te kunnen sturen op bijvoorbeeld doelgroepen.

Toelichting

Bij het vaststellen van de Transitievisie Warmte (TVW) in 2021 heeft de gemeenteraad via een unaniem aangenomen amendement op 8 december 2021 besloten tot het laten opstellen van een Gouds Isolatieprogramma dat maximaal aansluit op het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Het amendement stelt verder dat in het GIP inzichtelijk wordt gemaakt wat er nodig is aan capaciteit en middelen om stadsbreed isolatieprojecten te versnellen en uit te rollen over een periode tot 2030. En om daarbij de mogelijkheden van andere isolatie-ondersteunende fondsen mee te nemen.
Het nu voorliggende GIP geeft invulling aan dit besluit.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

Ad 1
Het doel van het GIP is om tussen 2022 en 2040 de Goudse woningvoorraad voldoende te isoleren, als voorwaarde voor een aardgasvrije gebouwde omgeving.

gemeente
gouda

In het GIP wordt ervan uitgegaan dat er tot 2040 nog circa 29 duizend woningen geïsoleerd moeten worden tot de landelijke Standaard[1] voor woningisolatie. Om die 29.000 woningen tot de Standaard te krijgen zijn ongeveer 40 duizend isolatie-ingrepen (bv gevels, daken, vloeren en beglazing) nodig.
De werkwijze is weergegeven in onderstaande infographic die opgenomen is in de samenvatting van het GIP:

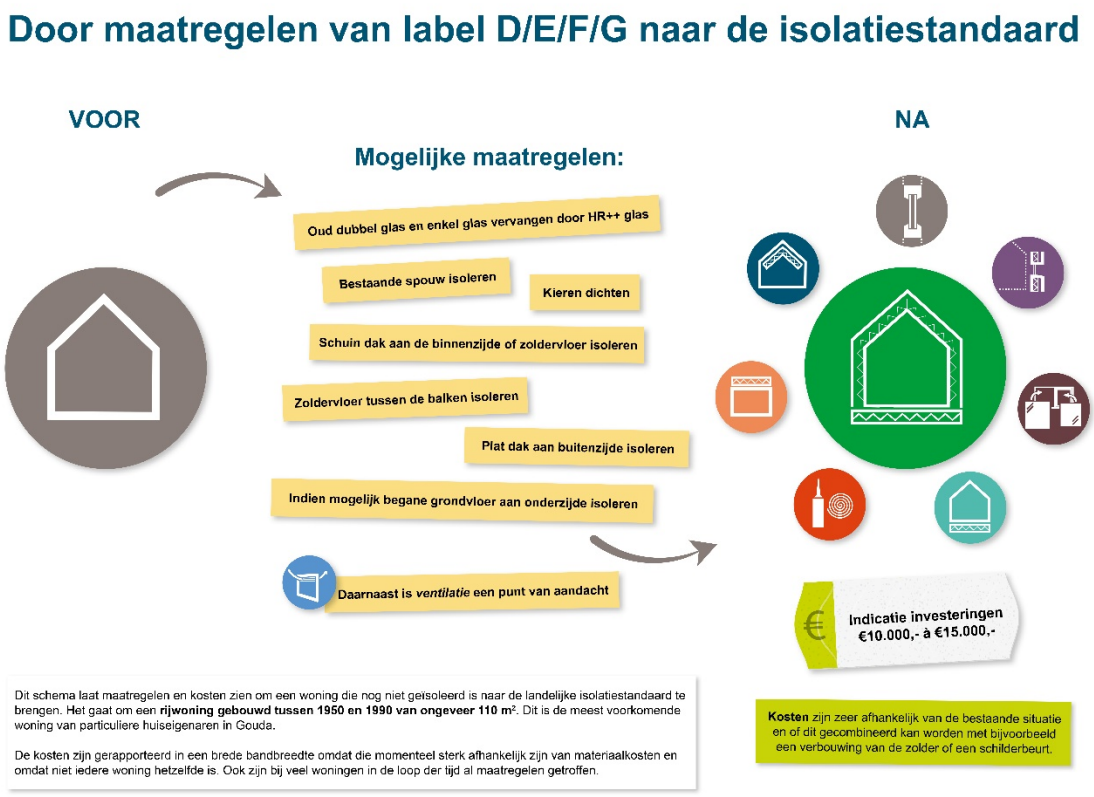

Ad 2
Het GIP beschrijft de periode tot 2030 en beoogt om te komen tot bijna 18.000 ingrepen. Voor de periode 2023-2024 is het Activiteitenprogramma 2023-2024 opgesteld. In deze periode worden 4.453 ingrepen beoogd.
Naast het scenario waarin de doelstelling in een rechte lijn naar Gouda aardgasvrij 2040 wordt nagestreefd, is ook een scenario voor een groeicurve richting aardgasvrij 2040 inzichtelijk gemaakt en een scenario waarin het landelijke tempo wordt gevolgd, gericht op aardgasvrij in 2050.

Ad 3
Niet alle doelgroepen kunnen prioriteit krijgen; de gemeente moet haar inzet prioriteren. Hiermee wordt de landelijke lijn gevolgd, waarbij geldstromen deels zijn gekoppeld aan specifieke doelgroepen. De doelgroepen met prioriteit zijn onderdeel van het Activiteitenprogramma 2023-2024 (zie onder 3); voor de overige doelgroepen is een doorkijk gegeven voor na 2024. Deze kunnen bij de evaluatie van het programma (2024) opnieuw geprioriteerd worden. Het gaat om (gemengde) VvE's, particuliere verhuurders en woningcorporatiewoningen.

Ad 4
Het GIP betreft de periode tot en met 2030. Daarnaast is er een Activiteitenprogramma voor de periode 2023-2024. Met het Activiteitenprogramma 2023-2024 kan de komende twee jaar een begin worden gemaakt met het GIP. In het voorjaar van 2025 zal een evaluatie plaatsvinden. Het uitvoeren van een evaluatie van de werkzaamheden van de eerste twee jaren van het GIP

[1] https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/standaard-streefwaarden-woningisolatie

in 2025 laat zien waar we staan in de route naar 2040. Daarnaast dienen de uitkomsten van de evaluatie als input voor de verdere uitvoering vanaf 2025.

Ad 5
Het GIP sluit direct aan op het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) om optimaal gebruik te maken van landelijke gelden en regelingen. Dat betekent dat prioriteit gegeven wordt aan woningen met slechte labels. Ook zijn in het GIP diverse maatregelen voor het bestrijden van energiearmoede ondergebracht, zowel op de korte als op de lange termijn, in lijn met de landelijke aanpak. Een derde programmalijn die in samenspraak met de participanten naar voren kwam is de categorie monumenten en beschermd stadsgezicht; een lijn die bekostigd wordt uit eigen middelen.

Ad 6
Het is vooraf niet met 100% zekerheid te zeggen dat de aanpak met de geprioriteerde doelgroepen leidt tot het gewenste effect. Door na een jaar de balans op te maken (“Bereiken we de juiste doelgroep?” “Is deze strategie de juiste voor deze doelgroep?”) kan tijdig bijgestuurd worden.

2 Argumenten

Het GIP vloeit voort uit een amendement op de vaststelling van de TVW (8 december 2021) door de gemeenteraad. Daarnaast heeft het GIP meerdere aanknopingspunten in het huidige bestuursakkoord. Het draagt sterk bij aan het doel om in 2040 CO_2-neutraal te zijn.
In het bestuursakkoord Geef Gouda door! 2022-2026 worden extra financiële middelen ter beschikking gesteld specifiek voor het verduurzamen van huizen en gebouwen: voor isolatie, energiebesparing en het ontzorgen van inwoners en bedrijven. Het uitgangspunt is dat iedere Gouwenaar mee kan doen. Het GIP geeft een verdere invulling aan de besteding van deze extra financiële middelen.

2.1 Besluit 1: vaststellen van het Gouds Isolatieprogramma (GIP)

Met het GIP wordt uitvoering gegeven aan het aangenomen amendement van 8-12-2021.

2.2 Besluit 2: kiezen van het groeitempo van de rechte lijn, waarmee Gouda beoogt dat 17.813 woningen geïsoleerd worden tot eind 2030

Voor het GIP zijn drie scenario’s uitgewerkt. De opzet in de drie scenario’s is hetzelfde, met dezelfde programmalijnen en ook grotendeels dezelfde activiteiten. Alleen het voorkeursscenario “rechte lijn” past het best bij het doel om in 2040 al CO_2 neutraal te zijn. Bij beide andere scenario’s schuift de gemeente werkzaamheden (en daarmee kosten) door naar de periode na 2030. Het doorschuiven van werkzaamheden kan voor extra problemen zorgen indien de resultaten van het GIP tegenvallen. Er wordt dan een extra last gelegd op de periode na 2030, zowel financieel als qua ambtelijke organisatie. De kostenbesparing voor de huidige periode is relatief klein omdat de meest (kosten)intensieve onderdelen van het GIP overeind blijven.

2.3 Besluit 3: kiezen voor een doelgroepgerichte aanpak: doelgroepen met prioriteit aanpakken in 2023-2024 en overige doelgroepen vanaf 2024 aan bod laten komen

De aanpak om via 4 programmalijnen prioriteit te geven aan doelgroepen geeft duidelijkheid en structuur en maximale kansen voor ontwikkelen van een goede aanpak. De meest urgente doelgroepen krijgen voorrang en met de inzet van eigen middelen voor bijvoorbeeld monumenten kan tijdens de pilotfase kennis en maatwerk worden ontwikkeld.

2.4 Besluit 4: uitvoeren volgens het Activiteitenprogramma 2023-2024

Het Activiteitenprogramma 2023-2024 zet specifiek in op de landelijke financiering die beschikbaar is/wordt gesteld voor de periode 2023 – 2024 via de SPUK energiearmoede en het NIP. Daarmee wordt invulling gegeven aan de wens van de raad dat het GIP maximaal aansluit bij het NIP en dat de mogelijkheden van andere isolatie-ondersteunende fondsen worden meegenomen.

Het Activiteitenprogramma richt zich voornamelijk op de doelgroepen met (risico op) energiearmoede en op eigenaren van huizen met slechte labels. Daarmee passen de

werkzaamheden goed bij de maatschappelijke wens om de kosten voor gas en energie te verlagen. Daarnaast worden met de woningen met slechte labels die woningen aangepakt waar gas- en energieverbruik het hoogst zijn en waar dus het meeste winst te behalen valt.

2.5 Besluit 5: uitvoeren volgens vier programmalijnen

Bij de aanpak via 4 programmalijnen krijgen de meest urgente doelgroepen voorrang. Hiermee sluit het GIP direct aan op het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). Zo kan optimaal gebruik gemaakt worden van landelijke gelden en regelingen.

3 Kanttekeningen

3.1 Kanttekeningen

Het succes van het GIP is grotendeels afhankelijk van de individuele keuzes van inwoners. Eigenaren van woningen moeten zelf de stap nemen om hun woning te isoleren. De gemeente ontzorgt hen daarbij, maar wanneer bewoners niet kunnen of willen meedoen dan kan dat betekenen dat de doelstellingen niet gehaald worden.

Hetzelfde geldt voor eigenaren of huurders met energiearmoede. Deze groep wordt weliswaar gratis maatregelen aangeboden, maar deze kunnen alleen worden uitgevoerd met medewerking van de bewoners. Naar verwachting zal een deel van de inwoners geen gebruik willen maken van de gratis diensten, om uiteenlopende redenen.

Bij de uitvoering zal zoveel als mogelijk rekening worden gehouden met deze situatie. Zo zet het GIP via de huis-aan-huisbenadering in op het ontzorgen van bewoners. Via communicatie naar bewoners toe, verspreiden van kennis over de kosten en baten van isoleren en kostenbesparing via gezamenlijke aanbestedingen. Deze maatregelen worden minimaal vier jaar achter elkaar uitgevoerd, zodat bewoners ook kunnen kiezen om alvast te gaan sparen om later mee te doen.

Toch zullen voor veel inwoners de kosten voor isoleren (te) hoog zijn. Het GIP beoogt om vanaf 2024 een Goudse Isolatiesubsidie beschikbaar te stellen aan de inwoners die dat het hardste nodig hebben. Daarnaast kan de gemeente inwoners helpen om (voordelig) te lenen via het Nationaal Warmtefonds.

4 Juridische- / financiële gevolgen

4.1 Juridische gevolgen

De wens van de raad is specifiek om inzichtelijk te maken wat er nodig is aan capaciteit en middelen om stadsbreed isolatieprojecten te versnellen en uit te rollen over een periode tot 2030. Daarbij worden de mogelijkheden van andere isolatie-ondersteunende fondsen meegenomen. Hieraan is voor de komende jaren invulling gegeven via het Activiteitenprogramma 2023-2024. Het activiteitenprogramma is zo opgesteld dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de SPUK Energiearmoede en de NIP-gelden.

4.2 Financiële gevolgen

De totale kosten van het Activiteitenprogramma 2023-2024 bedragen € 2.347.819. De dekking voor deze kosten komt volledig uit het programma energietransitie (eigen middelen aangevuld met Rijksmiddelen).

Voor de uitvoering van onderdeel B: Aanpak voor huishoudens met (risico op) energiearmoede wordt gebruik gemaakt van de SPUK energiearmoede € 846.008. De SPUK is specifiek geoormerkt voor het bestrijden van energiearmoede en dient uiterlijk eind 2024 te zijn ingezet.

Voor de uitvoering van onderdeel A: Collectieve actie voor koopwoningen met slechte labels wordt gebruik gemaakt van een deel van de rijksbijdrage die vanuit het NIP beschikbaar wordt gesteld. De benodigde dekking bedraagt € 771.650. NB: de rijksbijdragen vanuit het NIP zijn reeds meegerekend in de dekking van het bestuursakkoord. De directe dekking komt dus vanuit het budget Energietransitie.

Het restbedrag van € 730.161 wordt gedekt vanuit het programma energietransitie.

Kosten UP 23-24	**€ 2.347.819**
Dekking SPUK	€ 846.008
Dekking NIP (verwerk in programma energietransitie)	€ 771.650
Dekking programma energietransitie	€ 730.161
Totale dekking	**€ 2.347.819**

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

5.1 Personele en organisatorische gevolgen

Een deel van de werkzaamheden uit het GIP zal worden uitbesteed aan externe partijen. De werkzaamheden zijn betrekkelijk nieuw en uitvoerders vormen dus een specifieke niche. Bij het opstellen van het GIP zijn best-practices van de afgelopen jaren meegenomen en is ook rekening gehouden met wat redelijkerwijs in de markt beschikbaar wordt geacht.

De uitvoering van het GIP legt beslag op een deel van de capaciteit binnen de ambtelijke organisatie van de gemeente. In het Activiteitenprogramma 2023-2024 is op gedetailleerd niveau de benodigde capaciteit binnen de ambtelijk organisatie meegenomen. De kosten van de benodigde capaciteit vormen onderdeel van de begroting van het Activiteitenprogramma.

5.2 Duurzaamheid

Het voorstel draagt bij aan de doelstellingen van het college om in 2040 CO_2-neutraal te zijn, en geeft invulling aan de extra middelen die vanuit het bestuursakkoord bestemd zijn voor het verduurzamen van woningen en gebouwen.

Isoleren van woningen zorgt direct voor een besparing op het energieverbruik van huishoudens. De isolatiewerkzaamheden leggen daarnaast de basis in woningen om van het gas af te gaan.

5.3 Positie mensen met een beperking

De acties uit het GIP staan open voor alle Gouwenaren, inclusief mensen met een handicap/beperking. Het GIP is daarmee inclusief voor mensen met een beperking. Daarnaast omvatten de maatregelen in het kader van energiearmoede het direct aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen in de woning door externe partijen. Dit kan voor mensen met een handicap/beperking een extra voordeel zijn.

6 Communicatie / interactiviteit

Iedereen doet mee
Het GIP is bedoeld om alle Gouwenaren te ondersteunen bij het isoleren van hun woningen. Juist in deze tijd waarin zoveel aandacht is voor de energierekening is het van belang om Gouwenaren te ondersteunen en om dat ook uit te dragen.

Klankbordgroep
Voor het opstellen van het GIP hebben gedurende een halfjaar vier bijeenkomsten plaatsgevonden met een klankbordgroep bestaande uit de Energiecoöperatie Gouda, energiecoaches, de woningcorporaties en de huurdersverenigingen. De klankbordgroep heeft in elke fase van het opstellen van het GIP input gegeven en concepten aangevuld.

Brede participatie
Daarnaast zijn er isolatiegesprekken gevoerd met in totaal ca. 70 inwoners verdeeld over een fysieke en een digitale bijeenkomst. Dit waren leerzame gesprekken waarin vooral naar voren is gekomen dat bewoners veel behoefte hebben aan objectieve informatie en aan financiële ondersteuning. Beide onderdelen zijn meegenomen in het GIP.

Burgemeester en wethouders van Gouda,

De secretaris,	de burgemeester,
drs. R.C. Bakker	mr. drs. P. Verhoeve